

KOBARID (SLOVENIË) - GORAZDE (BOSNIË-HERZEGOVINA)

Afstand: 988 km (Totaal 3463)
1 sept. 2004 - 19 sept. 2004

Tot nu toe was het een beetje saai. Nog geen echte avonturen mee gemaakt. Nu ben ik Kroatië en ik hoop dat daar iets meer te beleven valt. Door Slovenen word ik gewaarschuwd voor de Kroaten: gevaarlijk volk. Wat heel leuk lijkt op de kaart is het eilandje hopen in de Adriatische zee, net voor de kust. Hoewel begin september, is het toch nog vrij druk op de eilanden. Er zijn veel Duitse toeristen die niet de hele dag aan het strand willen liggen en over de enige weg op het eiland gaan rijden. Te druk dus.

Na een aantal eilanden kom ik in het stadje Zadar. Zadar ligt aan de Adriatische kust ca. honderdvijftig kilometer boven Split. Hier heb ik ineens genoeg van al die toeristen, het drukke verkeer, het luiëren op het strand. Ik besluit om direct naar het oosten te gaan richting Bosnië-Herzegovina. Hier moet toch zeker avontuur te vinden zijn. De plaatselijke fietsenmaker probeert me ervan te overtuigen dat het een heel slecht idee is. De mensen daar zijn zeer bloeddorstig en hij verwacht niet dat ik het overleef. Maakt het alleen maar nog aantrekkelijker. Een twintigtal kilometer buiten Zadar wild gekampeerd. Helaas dicht bij een militair vliegveld en die jongens hier stoppen niet om vijf uur vrijdagmiddag. Niet echt lekker slapen als om middernacht nog helikopters laag overvliegen.

Kraina

De volgende ochtend fiets ik vroeg verder naar het oosten en na twee kilometer een monument van een in 1995 gesneuvelde Kroaat. Aan de andere kant van de weg een bordje MINES. Wild kamperen? Beter van niet (meer). Hoe verder naar het oosten hoe mooier het landschap en hoe stiller het wordt. De enkeling die ik tegenkom staart me met open mond na. Langzamerhand voel ik me wat ongemakkelijk worden. Op Bosnië heb ik me niet echt goed

voorbereid. Op de kaart zie ik net over de grens wel een plaatsje liggen, maar is er een hotel? Bovendien moet ik ook nog een pas van bijna duizend meter hoogte over, direct na de grens. Tijdens de laatste kilometers is er helemaal niemand meer te zien. Het enige wat ik tegenkom zijn uitgebrande huizen met vele inslagkraters in de muren. Dit is het gebied, de Kraina, waar de Kroaten tien jaar geleden, met groot succes, een offensief openden tegen de Serviërs. Eindelijk bereik ik om een uur of vijf de grens. De grenswacht kijkt me met open mond aan, maar dat ben ik wel gewend. 'Bosnië?' vraagt hij vertwijfeld. Ik knik. Schouderophalend geeft hij mijn paspoort terug. Een paar honderd meter verder weer open monden. Ze beginnen me te vervelen. Na een blik in mijn paspoort begint men breed te glimlachen en niet omdat ze een kilo XTC hebben ontdekt. Nee, ze vinden het blijkbaar leuk dat ik hier kom. Er wordt een boek tevoorschijn gehaald waarin mijn naam en paspoortnummer wordt geschreven. Ik zie dat ik de eerste sinds weken ben. Terugblikkend: je kunt zeggen van Kroatië wat je wilt, maar ik heb ze in ieder geval niet horen jodelen.

Bosnië - Herzegovina

Even later mag ik doorrijden. Omhoog gaat het. Onderweg zie ik alleen kapotgeschoten huizen. Naar het dorp is het slechts twintig kilometer maar ik moet nog zevenhonderd meter omhoog. Eindelijk boven, nog een paar kilometer afdalen naar het dorp Brohanska Grahova. Maar is er nog wel een dorp? Het gras wordt overal verbrand in dikke rookwolken en dat maakt de sfeer nog meer sinister, zeker nu het alweer aardig donker wordt. Er is geen woning die niet kapotgeschoten is. Afdalend door de dikke smog naar het dorp, zie ik nog meer afgebrande huizen met kogelgaten. Bijna aan het eind van het dorp: een hotel! Heel en open. Hoe is het mogelijk. Ik heb natuurlijk nog geen Bosnisch geld. Als ik vraag hoeveel de kamer kost, krijg ik als antwoord vijftien euro. De volgende ochtend betaal ik met een twintig euro biljet en krijg keurig vijf euro terug.

Van Brohanska Grahova naar Livno is een mooie, rustige tocht met natuurlijk alle sporen van de burgeroorlog. Heel weinig auto's te zien. Wel enkele Nederlandse jeeps met militairen. Even verder in

Mostar, Bosnië

een dorpje zijn van een dertigtal huizen er slechts drie onbeschadigd. Hier wonen Kroaten. In de afgebrande huizen woonden tot tien jaar geleden nog Serviërs. In Livno zelf zijn niet zoveel sporen van de oorlog te zien. Het is hier eigenlijk wel gezellig. Ik vind zowaar een internetcafé dat betaalbaar is en dat heb ik in Kroatië gemist.

Er is hier veel verkeer dus ik zoek naar een alternatieve route. Op de kaart zie ik een klein weggetje getekend dat in zuidoostelijke richting gaat. Het blijkt een zeer merkwaardig weggetje. Idioot breed, zo breed als een vierbaansweg, met steenslag en vrijwel geen verkeer. Willen ze hier een grote verkeersweg aanleggen? Ik snap het niet.

Ik rij nu over een plateau en kom na vijftig kilometer een zeer groot houten gebouw tegen. Een berghotel en nog open ook. Vol met houtsnijwerk en opgezette dierenkoppen. Wat een merkwaardige plek. Als ik doorfiets kom ik langs een aantal kleine ski-oorden. Nu begrijp ik de plaats van het hotel beter. Ik verlaat het plateau en daal af naar een dal. Hier zijn weer kapotgeschoten huizen. Ineens wordt mij ook duidelijk waarom die rare, brede weg er ligt: dit was de aanvoerlijn van de Kroaten. Hier lag de frontlijn van de Kroaten en moslims.

Sarajevo

Het is maar negentig kilometer naar Sarajevo. Bussen, vrachtwagens, auto's; alles scheurt rond alsof er niemand dood kan. En dat gelardeerd met een flinke portie SFOR, die zonodig moet patrouilleren. En druk, druk, druk. Het ergste is nog dat er in de weg een aantal onverlichte tunnels zit met een bocht halverwege. Ik ben echt bang. Nu was het wel mogelijk om een bergweg te nemen, maar dit werd mij sterk afgeraden, vanwege de grote hoeveelheid mijnen. De volgende keer ga ik wel mijnen hoppen. Dat is beter dan deze tunnels.

Tijdens de avondspits kom ik in Sarajevo en eigenlijk rijd ik het liefst gewoon door, wat een troosteloosheid. Uitgebrande torenflats naast een nieuw modern gebouw. Verder voortrazend verkeer waarnaast eigenlijk voor een fiets geen plaats meer is.

Aan de andere kant van het centrum neem ik toch maar een pension.

Ik heb een kamer met aan de buitenkant, heel pittoresk, een mozaïek van kogel- en granaatinslagen.

Er is hier vrij veel oorlogstoerisme. Een belangrijke trekpleister is de brug, vlak bij mijn hotel, waar de Serviër Princip stond, toen hij de Oostenrijkse kroonprins Franz Ferdinand dood schoot. Deze daad vormde de directe aanleiding voor de Eerste Wereldoorlog.

Toch steek ik een heleboel op in Bosnië. Aan de hand van de sporen van een granaatinslag op de weg kan ik je vertellen uit welke richting het projectiel is gekomen. Je weet nooit hoe zulk een handig weetje ooit nog van pas kan komen. Lopend over de klinkerstraten van Sarajevo zie ik heel duidelijk de tv-beelden voor mij van het jarenlange beleg. Het moet een angstaanjagende plek zijn geweest met de bergen rondom de stad vol Servische sluipschutters. Even verderop ligt Snipers Alley, ook heel populair bij de toeristen.

Tunnel

Ik vertrek uit Sarajevo in oostelijke richting. Zal wel rustig zijn, denk ik, het is tenslotte zondag. Maar niets daarvan. Bovendien tref ik natuurlijk weer onverlichte tunnels. Ik zie er daarom maar vanaf

om naar Srebrenica te gaan en verlaat na tien kilometer de hoofdweg om een kleinere weg naar Gorazde te nemen. De eerste plaats op de weg is Pale. Tijdens de burgeroorlog was hier het hoofdkwartier van de Serviërs. Ik kijk om mij heen, maar geen Karadzic of Mladic te ontdekken. Jammer, ze zijn 5 miljoen dollar per stuk waard. Pale is een skidorp (in 1984 nog de Olympische Spelen) en heeft geen echt centrum. Wel erg uitgestrekt. Heel erg gerust voel ik mij niet, maar er gebeurt natuurlijk niets. De weg wordt steeds stiller en de weinige mensen die ik tegenkom groeten niet terug, maar staren mij zeer nors aan. Die Serviërs kunnen een partijtje kwaad kijken!

Tot overmaat van ramp een onverlichte tunnel. Deze is echter bijzonder. Zo smal dat er slechts van één kant verkeer door kan, geregeld door stoplichten. Licht op groen en ik sprint achter de laatste auto aan, die echter zeer snel achter een bocht verdwijnt. Bijzonder fijn is ook, zo blijkt, dat er twee bochten in de tunnel zitten. Deze bocht en aan het eind nog een. Daartussen aardedonker. Nu heb ik een goede hoofdlamp, maar vreemd genoeg helpt die nauwelijks. Constant heb ik het gevoel dat ik omval want de wanden geven ook weinig oriëntatie. Langzaam verder en maar proberen om mijn evenwicht te bewaren. Weinig kans dat ik het einde haal voordat de andere kant op groen gaat. Weldra hoor ik een aanzwellend gegrom en zie pas even later koplampen. Zo te horen een vrachtwagen. Ik zet snel mijn fiets tegen de wand en ga er tien meter achter staan. Gelukkig ziet de chauffeur mijn fiets op tijd en langzaam kan hij net passeren. Ik ben blij dat ik reflecterende fietstassen heb! Na de laatste auto weer fietsen, maar daar komen ze alweer van achteren. Weer sta ik plat tegen de wand. Vervolgens sprint ik achter de laatste auto aan en nu haal ik het eind van de tunnel wel. Ik kan je wel vertellen dat een twaalf procent helling me na dit avontuur niet meer doet zweten.

Geen SFOR meer

Het verderop gelegen Gorazde is het territorium van de moslims. Dit is met een corridor, door het gebied van de Bosnische Serviërs, verbonden met de rest van de Moslims-Kroatische federatie. De Serviërs kijken niet bepaald vriendelijk. Natuurlijk is SFOR ner-

gens te bekennen, die rijden alleen maar rondjes in Sarajevo. Bovendien bestaat een groot deel van SFOR uit Italianen, en dan weet je het wel.

Ook geen EU-police meer te zien. Ja, die heb je ook, politie van de EU, maar zij verblijven in de kroeg in Sarajevo. Geen wonder dat Karadzic en Mladic nog vrij rondlopen. De Servische dorpen hebben niet veel oorlogsschade, maar je ziet wel veel graven en monumenten. In een klein Servisch dorp zie ik een monument met wel honderd namen van gedode mensen tijdens de burgeroorlog.

De corridor volgt niet helemaal de weg zodat je de ene keer in Servisch gebied bent en dan weer in dat van de moslims. In de buurt van Gorazde ook weer veel afgebrande huizen. Aan de begraafplaatsen kan ik zien dat het meestal Servische dorpjes waren. Nu woont er niemand meer. In Gorazde is geen onderkomen te vinden dus maar weer wild kamperen. Ik kan jullie verzekeren dat ik niet met al te veel enthousiasme de haringen in de grond hamer.

Mijnenvelden langs de weg